

Den grønlandske kvinde

og det grønlandske hjemmestyre

af Ivalo Egede

Når man forsøger at overveje, hvilke konsekvenser et hjemmestyre vil få for kvinderne, er det nødvendigt at se nærmere på, hvad dette hjemmestyre egentlig indebærer.

Man har i en del år vidst, at et hjemmestyre eller en lignende ordning var på vej. Ikke desto mindre, eller netop derfor, uddelte den danske regering en lang række olieefterforsknings-koncessioner få år før hjemmestyret. Et par år efter fastslås det af samme regering, at vor undergrund tilhører den danske stat. Dermed har Danmark (EF) sikret sig adgang til enorme ressourcer langt ind i fremtiden. Vort lands infrastruktur bliver i denne tid udbygget stærkt netop på grund af dette.

Grønlands fremtid er hermed på forhånd afgjort, — erfaringer fra andre steder i verden viser, at det altid er de oprindelige befolkningsgrupper, der bliver tabere, når en storstilet ressource-udvindingsindustri startes op.

En hjemmestyrekommission bestående af 7 grønlandske politikere, 7 danske politikere og en dansk såkaldt neutral formand. Denne sammensætning giver stof til eftertanke, når man ved, at kommis-

Fot.: Mogens S. Koch.

sionens sekretariat hovedsagelig består af ministerielle embedsmænd.

Hjemmestyrekommissionen lovede ved sin start at arbejde åbent og oplyse om sit arbejde undervejs. Men møderne var lukkede, og resultaterne af forhandlingerne blev først sendt ud til os gennem pressen efter pressekonferencer, når beslutningerne var taget.

Hjemmestyrekommissionen udsender så en pjece med titlen „Hvad mener Grønland?“, efter at dens arbejde er færdigt. Pjecen indeholder alle løsningsforslagene færdige i en nydelig indpakning. — Med andre ord: Beslutningerne er igen taget hen over hovedet på det grønlandske folk. Alting er tilrettelagt på forhånd.

Altså mener jeg ikke, at vi vil få nævneværdige fordele af et hjemmestyre, så længe alle de væsentlige beslutninger er taget på forhånd. Det grønlandske folk er stadig undertrykt i og med at landet er underlagt en styring udefra.

Og hvor kommer kvinden ind i dette billede?

Før i tiden havde kvinden en ansvarsfuld plads i samfundet og blev respekteret derefter. Hun varetog en uundværlig del af arbejdet, – pasning af børn, opdragelse af pigerne og ikke mindst tilberedning og forarbejdning af mandens fangst. Familiens eksistens var lige så afhængig af kvindens dygtighed som husmor som af, om manden var en god fanger.

I dag, hvor en ny levevis er blevet påtvunget landet gennem kolonisationen, har kvinderne trukket det korteste strå. I og med at forbrugsvanerne er ændret så kraftigt som de er, er både manden og kvinden nødt til at tage arbejde udenfor hjemmet.

Imidlertid er det stadig kvinden alene, der er ansvarlig for arbejdet i hjemmet, og hun udfører hermed dobbeltarbejde. I de normsæt vi overtog fra Europa indgik en tradition, som prioriterede en uddannelse af manden højest. Det er først i de senere år, at kvinden har fået mulighed for uddannelse.

Uden nogen uddannelse er kvindens arbejde udenfor hjemmet som regel rengøring, fabriksarbejde eller lignende. Arbejdet er oftest fysisk hårdt, men bliver ikke lønnet derefter. Dobbeltarbejdet gør, at kvinden ikke har energi og overskud til at uddanne sig eller tage på kurser, – og hun forbliver hermed i samfundets lavest lønnede gruppe.

Kvindens rolle i samfund og hjem gør, at hun gennemgående er mindre vidende, mindre politisk interesseret og mindre klassebevidst end mænd. At kvinden er placeret i den allernederste del af sam-

fundshierarkiet, er for mig at se årsagen til, at hun ikke deltager mere i det politiske liv.

Skal kvinden gives mulighed for at frigøre sig fra dette system, må samfundets opbygning ændres. Og skal dette lykkes, må kvinden deltage i denne proces. Derfor må vi kræve, at antallet af vuggestuepladser, børnehavepladser og dagplejepladser udvides kraftigt. Endvidere må arbejdet i hjemmet deles mere ligeligt mellem manden og kvinden. Hvis man indfører en arbejdsuge på 30 timer, ville en del af arbejdsløsheden kunne imødekommes, og der ville blive tid til arbejdet i hjemmet ved siden af. En lukning af spiritussen ville også kunne lette kvindens byrde, selvom det kun ville være at fjerne et symptom.

Kvindeforeningens formålsparagraf siger blandt andet, at foreningen skal oplyse kvinderne om samfundsforhold. Selvom kvindeforeningerne har eksisteret lige siden kvinderne fik valgret, er resultaterne meget små: alle kræfter bruges til husflid, borddækningskunst og kagebagning.

Kvindehøjskolen, der blev indviet sidste år, lægger også mest vægt på disse ting. Vel er der brug for at holde de gamle traditioner som skindforarbejdning, perlesyning og skindbroderi ved lige, men stedet kunne udnyttes langt bedre som et uddannelsessted for kvinder.

I efteråret 1977 udkom et særnummer af ungdomsforeningen i Sisimiuts blad UNAAQ med titlen KILUT. Dette nummer var lavet hovedsageligt af kvinder og handlede om kvinders forhold. På Aasivik i 1977 i Qullillat blev man

Fot.: Mogens S. Koch.

enige om at starte et egentligt kvindeblad. I Aasiaat lavede en arbejdsgruppe under Inuit Ataqatigiit et nummer af KILUT, som udkom i december 77. Dette nummer behandler emner som kvindens historie, spiritus, prevention og abort, skindforarbejdning, ægteskabet og nervepiller. Bladet har flere skønhedsfejl og er trykt i alt for få eksemplarer, men det har lært os, der deltog i arbejdet, en masse. Arbejdet med bladet har blandt andet bekræftet, at der er et behov for at snakke om de problemer kvinden har.

Når vi solgte bladet udenfor butikker, var det tydeligt, hvem der var mest interesseret i at købe bladet. Husmødre på vej til indkøb bad os vente til de havde

købt ind, og kom så tilbage med den femmer, de havde sparet, og købte bladet.

Men når man arbejder specielt med kvindeproblematikken, er det vigtigt at tænke på at problemerne kun kan løses, hvis arbejdet sker i samarbejde mellem alle, såvel kvinder som mænd. Men først må kvinden have en tillid til sig selv bygget op, og hun må gives en mulighed for at få denne tro på sin egen styrke.

Til slut vil jeg lige vende tilbage til hjemmestyret: Da hjemmestyret ikke vil give os nogen forandring, må vi tage skeen i egen hånd. Målet må være, at vi i vort land har retten til at vurdere og bestemme selv. At vi bliver „herrer i vort eget land“ ...